

30. sep. 1842

FAKTA

Dato:
30. sep. 1842

Sidetæl:
Dagbog A, side 58-60

Dagbogens placering:
Det kgl. Bibliotek NKS 4201, I, 4°

Generelle kommentarer:
Lundbye havde ikke medbragt sin dagbog på sin rejse til og ophold på Vedbygaard i perioden 23. august til 10. september 1842. Begivenhederne på denne rejse indførte han derfor senere i dagbogen under 30. september til 7. oktober.

Trykt udgave:
Mogens Lebech (red.): Et Aar af mit Liv, København 1967, s. 98-99; Jesper Svenningsen (red.): Seks år af et liv. Johan Thomas Lundbye – Dagbøger om tro, skæbne, kunst og kærlighed, København 2018, s. 106-107

TRANSSKRIFTION

30 Sept   Reisen til og fra Vedbygaard

Ved at see i min Tegnebog og ved at læse et Par Breve, jeg har skrevet til Louise L.¹ kan jeg maaske skrive Lidt om min Reise, der dog gav mig mangen Nydelse, jeg gjerne vilde mindes. Det var den 23 August, en sand Festdag, at Louise og jeg reiste med Dagvognen herfra. I Roeskilde gik jeg hen til Provst Gad² for at bringe Frøken Laura Plesner en Hilsen fra Louise, saa her saae jeg hende først, den gode Pige, som jeg senere har talt med hos Moder. Jeg glæder mig hver Gang jeg lærer et godt Menneske at kjende, af dem er der dog mange. •59• Paa Veien fra Roeskilde til Ringsted sad jeg imellem en ung Herre og en ung Dame. Herren begyndte jeg strax udenfor Byen en Samtale med, der varede uafbrudt til den sidste Kirkeby paa denne Side Ringsted, hvorimod jeg intet Ord vexlede med Damen til venstre, deels fordi jeg var saa godt i Gang med min Nabo til høre og deels fordi man er i Forlegenhed med en saadan eenlig ung Dame paa en Dagvogn, jeg saae ikke engang hendes Ansigt ret. Candidat Nyegaard³ og jeg taledede om Historie, Poesi, vore gamle Minder o. s. v. Han var vel bevandret i Sagaerne, Kæmpeviserne og havde levende Interesse for Sagn og alt det Samme, jeg saa inderlig elsker, saa jeg forbausedes over den Hurtighed, hvormed Tiden løb paa dette Stykke Vei. Fra Ringsted til Sorø sad en fremmed ung Dame mellem Louise og mig, og da jeg yttrede, at min forrige Nabo vel maatte have kjedet sig forskrækkeligt ved vor Conversation, bejaede min nærværende det i en Tone, som sagde, at det netop var hende. Ganske snurrit! jeg stræbte nu efter Evne at gjøre det godt igjen ved at vise hende lidt mere Opmærksomhed; det var en Datter af Pedellen Ørum. Ligeførend Veien svinger ind til Ringsted har man en Udsigt tilhøre henimod Haraldsted Sø og Skov, der alt tidligere har fristet mig til engang at tage derhen, hvor Landtungerne spidse og ziirlige strakte dem ud i Søen og Skoven gik ned [overstreget: dertil] derimod, desuden havde jo Stedet megen Interesse for mig – her var [det] jo, at Knud Lavard maatte lade sit Liv – Længselsfuldt saae jeg til Kirken i Ringsted, hvor jeg vidste at mange Konger hviler, – jeg kom ikke derind. Paa Veien til Sorø kom vi først forbi Sigersted, [overstreget: som] [der] nævnes som det Sted, hvor Signe •60• brændte sig inde i sit Jomfrubur for tro at følge sin elskede Habor. Hvor meget jeg holder af disse vore Sagn, saa finder jeg det dog næsten latterligt, at vilde antage en oppløiet forbrændt Bjælke for en Levning af hendes Huus. Derimod fandt jeg noget mere troværdigt i den Yttring af afdøde Biskop P.E. Müller: at Navnet Haborshøi var umiskjendeligt i: Havrehøi – ligesom ved Leire Hertadal er blevet til Ærtedal. Nu, vi rullede derforbi uden at jeg havde Leilighed til nærmere at tage Egnen i Øiesyn, saalidt som Fjenneslev, hvor man har sagt mig, at der skal endnu være spor af, at Kirken har før havt to Taarne. Jeg maatte tænke paa Oehlenschlägers smukke Ord:

Falden er nu det ene Taarn
og Krattet voxer af Gruus –
Axel og Esbern Snare
de taarne det danske Huus. –⁴

Til den anden, høire, Side af Veien laae i temmelig Afstand den ældgamle Bjernede Kirke, der ved sin Dannelselse som en Bispehue endnu minder om den catholske Tid. Nu kom Sorø, den yndige By ved den stille alvorlige Sø, ogsaa den maatte jeg reise forbi og nøies med Udsigten|rne| ved Krebshuus og Kongebroen,⁵ der rigtignok ere deilige. Nu kom en aaben Egn, hvor Skovene vare trængte tilbage og gave de fjernere Udsigter altid megen Ynde ved de fine Linier hvori de overskare hverandre; flere Gaarde, hvoriblandt Frederikslund, saae vi her i Afstand; dette Stykke Vei er jeg aldrig før kommet af. I Mørkningen naaede vi Slagelse, hvor vi bleve modtagne af Peter og Sophus Neergaard⁶ samt Schnegelsberg;⁷ vi drak Thee hos gamle Jomfru Bona, der i sine unge Dage har været forlovet med min Onkel, Henrik Vilhelm Lundbye,⁸ der skal have behandlet hende slet og omsider hævet Forbindelsen. Temmelig seent ankom vi til Vedbygaard, hvor der vare mange Gjæster paa den Tid, nemlig Fru Hjort med 5 Børn⁹ og Frøken Flensborg.

---

¹ Lundbyes kusine Louise Lundbye (1818-1845).

² Christen Pram Gad (1801-1877), præst ved Roskilde Domkirke og tidligere provst for Langeland.

³ Muligvis cand. theol. Conrad Sophus Nyegaard (1815-1882), der student i årene 1839-46 var huslærer på Benzonseje.

⁴ Citat fra Adam Oehlschlägers "De tvende Kirketaarne".

⁵ Krebshuset, nu Krebshusgården ved landevejen øst for Sorø var en velbesøgt kro. Kongebroen deler Sorø Sø fra Pedersborg Sø.

⁶ Peter Johannes Neergaard (1815-1887) og Sophus Julius Neergaard (1820-1892), to af sønnerne på Vedbygaard, brødre til Lundbyes udkårne Louise Neergaards.

⁷ Niels Henrik Schnegelsberg (1810-1876), huslærer på Vedbygaard.

⁸ Lundbyes farbror, Henrik Vilhelm Lundbye (1772-1830), var forfatter og jurist og havde i årene 1804-10 været udstationeret i Tunis.

⁹ Olivia Catharina Hjorth, f. Rasbech (1796-1849), gift med lektor ved Sorø Akademi, Peder Hjort (1793-1871). Børnene var antagelige de fem yngste, nemlig Frederik Hjort (f. 1827), Mette Louise Hjort (f. 1829), Mathilde Albertine Hjort (1831-1849), Anna Elisabeth Hjort (f. 1833) og Sigurd Hjort (1838-1872). De to ældre søskende var Johan Christian Lykke Hjort (1823-1904) og Marie Pauline Hjort (f. 1825).

88 sel notop, Falkeudviklingen stunder til. Klavedt kan måske
finde det rigtigst, men Hjertet kan ikke gledes derud. Blis-
ser Bønden civiliseret og raffineret tages han al sin Een-
sommelighed, Trokphøjhed - med Nationaldragten tages han
sine Sagn og Mirakler, og nuud faaes han i stedet for Hjæl-
stedsmaas halve Dannelses og hele Fordærvelse. Der gives
Oidelikke, naar jz kunde ønske Kraft til at hamme den store
Maskines Gang, men det maa vare min Blindhed, der
gjør at jz ikke kan see, at den dog driver Udviklingen frem
med rolige og sikre Skridt, om end det for mig sees ud, som
den havde taget Magten fra Styreren og faar i rasende Fart
med Udsejlsesen. Dog tror jz at den store Mester har visst
indset det selv, at det er sigt for uadrikkende Kraften, der
halde tilbage i Løbet. Til disse Kræfter lægger jz vist mine
aarg, thi jz sees hellere tilbage end frem, og tror dog at gjøre
min Nytte - Ingen Skabning er henfat fra Jorden uden i
et vist Øjemed, selv med den allermindste Ting en Takke
fra Gud her faer!" siger Angemann.

30 Sept

Reisen til og fra Næstvedgaard

Ved at see i min Tegnebog og vid at læse et Par Breve, jz har
skrevet til Louise L. kan jz maaskee skrive lidt om min Reise,
der dog gav mig mangen Nødselse, jz gjørne vilde minde.
Det var den 23 August, en sand Festdag, at Louise og jz aarst
med Dagvognen herfra. I Næstved gik jz hen til Præst Gad
for at bringe Frøken Laura Plesner en Bilsen fra Louise,
saa her saa jz hende først, den gode Børn, som jz senere har
talt med hos Mader. Jz glæder mig naar Gang jz læser
et godt Menneske at kjende, og som er det dog mange.

Paa Veien fra Haas billed til Ringsted sad jeg imellem en ung
plov og en ung Dame, plovren begynte p. strax inden for
Bojen en Samtale med, der varede neppe lidt til den sidste
kirkeby paa denne Lide Ringsted, hvorefter jeg atotet end
begynde med Damen til venstre, deels fordi jeg var saa godt
i Gang med min Nabo til hoiere og deels fordi man er i For-
legenhed med en saadan eenlig ung Dame paa en Sagsag,
h. saas ikke engang hendes bursigt set. Landet til Nysgaard og
j. talde om Klosteris, Passi, vore gamle Winder o. s. v.
Klari var vel bekendt i Sagsaerne, Kampseierne og havde
levende Interesse for Sagen og alt det samme, jeg saa inder-
lig elsker, saa jeg forhaansedes over den klarhed, hvormed
Tiden lob paa dette stejle Ve. Fra Ringsted til Lodi sad
en fremmed ung Dame mellem Louise og mig, og da jeg
j. gik, at at min forrige Nabo vel maatte have kjendelse
forstrakkeligt ved vor Conversation, begaede min mærkelig.
Da det i en Tone, som sagde, at det netop var hende. Ganske
smunrigt! jeg strakte mig efter Lovet at gjore det godt igjen ved
at vise hende lidt mere Opmarksomhed; det var en Latter af So-
dellen Prun. Lige fra Veien svinger ind til Ringsted har
man en Nedsigt til hoiere henimod Maraldsted Bo og Skov, der
alt til tidligere har fristet mig til angang at tage Derhen, hvor
Landtungerne spidse og rindlige strakte dem ud i Laen og Sko-
ven gik ned dertil derind, der inden haade jo lidt megen Inter-
esse for mig - her var det jo, at hvid Land maatte lade sig Liv-
Laengselspulet, saa jeg til kirken i Ringsted, hvor jeg vidste at man
ge Konger spiles, - jeg kom ikke derind. Paa Veien til Lodi kom
vi først forbi Ringsted, som nævnes som det Hvi, hvor Ligne

60. brændte sig inde i sit Jomfrubovir for tro at følge sin elskede Kle-
ved. Men meget jeg kaldte af disse søde Sagn, saa findes jeg det
dog næsten latterligt, at vilde anlægge en oppræiset fortænder Bjel-
ke for en Leveing af hendes Minde. Derimod fandt jeg meget me-
re troværdigt i den Uftring af afdøde Biskop P. E. Müllers: at Karact-
erens her var umiskendelig i: Klæderne - her som ved Læns-
klosteret er blevet til Bente Sal. Nu, er minde den frægt inden at jeg
haar Leilighed til nærmere at tage Egen i Gjern, saahist som
Gjennidelse, naar man har sagt mig, at der skal endnu være
Spore af, at Kirken har for haat de Tårne. Jeg maatte tænke paa
Oehlenschlägers smukke Ord: Tæller er mit det ene Tårn

og kærtelet søgen af Grøns -
Ael og Ederens Løner

De tæller det danske Minde. - Til

den anden, hoire, Side af Neien laas i temmelig Afstand den ælt-
gamle Byggeskole Kirke, der ved sin Dannelse saar en Bispeskirke
endnu minder om den catholske Tid. Nu kom Lov, den yndige
Bj, ved den stille alvorsige Sø, ogsaa den maatte jeg reise forbi og
nares med Ud-sigten med Kroskærns og Kongebroen, der rigtig
mak ene deilige. Nu kom en aaben Egn, hvor Havens vande
traangte tilhøge og gav de fjernere Ud-sigter altid megen Op-
se ved de fine Linier hvor de aarskane Muerandae; flere
Gaarde, hvor blandt Frederiks Lønd, saar vi her i Afstand; dette
Løjke Vei er jeg aldrig før kommet af. 4. Mørken, den ma-
ke i Slagelø, hvor is bleve modtagne af Peter og Sigmund Neer-
gaard samt Schmegeberg, is drak Thee hos gamle Jomfru
Bona, der i sine unge Dage har vand forlovet med min
Onkel, Henrik Wilhelm Lundhøj, der skal have behandlet hen
de slet og om is det haardt Forbindelsen. Temmelig seent
ankom vi til Noddygaard, hvor det vare mange Gæster paa
den Tid, nemlig den bljort med 5 Børn og Frøken Hensberg.